
Observatori d'Empresa i Ocupació

gencat.cat/observatoriempresaiocupacio

Data d'actualització: 26/02/2014

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa
i Ocupació

© 2013 Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Ocupació
Gabinet Tècnic

c/ Sepúlveda, 148-150
08011 Barcelona
gencat.cat/observatoriempresaiocupacio
Barcelona, febrer de 2014

ISSN: 2014-3141
Dipòsit legal: B-22038-2012

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Sense obres derivades 3.0 de Creative commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial. La llicència completa es pot consultar a:
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Índex

1. Presentació	2
2. Indicadors de demografia empresarial	3
2.1 Per nombre d'assalariats	4
2.2 Per forma jurídica	5
2.3 Per sector econòmic	6
3. Annex metodològic	7

1. Presentació

1. Estimular els factors que afavoreixin la creació d'empreses, així com neutralitzar els factors que dissuadeixin la seva creació i dificultin la seva supervivència, és avui un dels eixos d'actuació indispensables per a sortir de la crisi. I això perquè les empreses són un element determinant de la creació de riquesa econòmica i valor social. Alhora, una potent dinàmica demogràfica empresarial és un senyal o símptoma de vigor econòmic, necessari per sortir de la crisi i poder fer front a un entorn caracteritzat per una forta competència i una alta variabilitat. En conseqüència, mesurar aquesta dinàmica és indispensable per a conèixer millor aquesta realitat.

2. L'Institut Nacional d'Estadística (INE) recopila i sistematitza en el Directori central d'empreses (DIRCE) informació bàsica de les empreses i establiments ubicats en el territori espanyol, a partir de fonts administratives i fitxers estadístics, complementats amb informació procedent d'operacions de l'INE. En el DIRCE es registren dos tipus d'unitats: empreses i establiments. D'altra banda, i pel conjunt d'Espanya, també es proporciona informació del que s'anomena moviments DIRCE, que correspon a altes, permanències i baixes d'empreses.

Per la seva part, l'Idescat dóna, per a Catalunya, informació d'establiments i d'empreses que hi tenen algun establiment, així com d'empreses amb seu social a Catalunya. Aquesta informació es proporciona per activitat econòmica, estrat d'assalariats i, en el cas d'empreses, també per condició jurídica. No es disposa, però, d'informació sobre demografia empresarial per a Catalunya.

Quant a les dates de la informació, les dades del DIRCE i de l'Idescat són anuals, i es refereixen a l'1 de gener de cada any (que són les mateixes que el 31 de desembre de l'any anterior). Aquesta informació es publica el tercer o quart trimestre de l'any.

3. La publicació d'aquest butlletí, de periodicitat trimestral, vol omplir el buit existent en les dades de demografia empresarial. Tal com s'explica amb més detall en l'annex metodològic, a partir dels registres dels comptes de cotització de la Seguretat Social, tant els relatius al règim general (RGSS) com al règim especial de treballadors autònoms (RETA), s'obtenen indicadors que estimen la demografia empresarial corresponent a les empreses que tenen activitat a Catalunya.

En funció del moment en què es publiqui el butlletí i del moment en què l'Idescat publiqui les dades anuals d'estructura, les estimacions poden ser provisionals o definitives. Aquestes darreres corresponen als valors trimestrals estimats amb les dades d'estructura empresarial real corresponent a l'any en què es calculen les estimacions, excepte en el cas del quart trimestre que s'han d'utilitzar les dades d'estructura de l'any següent. Les estimacions que es publiquen en aquest butlletí, corresponents al quart trimestre de 2013, són provisionals, les definitives s'obtenen a partir de les dades d'estructura de l'any 2014, encara no publicades per l'Idescat.

4. L'enfocament i metodologia per aquestes aproximacions s'ha desenvolupat mitjançant una col·laboració entre el Gabinet Tècnic del Departament d'Empresa i Ocupació i el grup de recerca de la Universitat de Barcelona, Anàlisi Quantitativa Regional de l'Institut de Recerca en Economia Aplicada (AQR-IREA), al qual volem expressar l'agraïment pel seu treball i pel compromís amb el projecte.

2. Indicadors de demografia empresarial

En el quart trimestre de 2013, la xifra d'altres de noves empreses a Catalunya (19.918) més la de reactivacions¹ (8.587) ha superat la xifra d'empreses que s'han donat de baixa (26.140).

La taxa bruta d'entrada, que s'obté dividint les altes pures més les reactivacions entre el nombre d'empreses existents en el trimestre anterior, s'ha situat en el 4,9%. Anàlogament, la taxa bruta de sortida, resultant de dividir les baixes d'empreses en el trimestre entre el nombre d'empreses existents en el trimestre anterior, s'ha situat en el 4,5%.

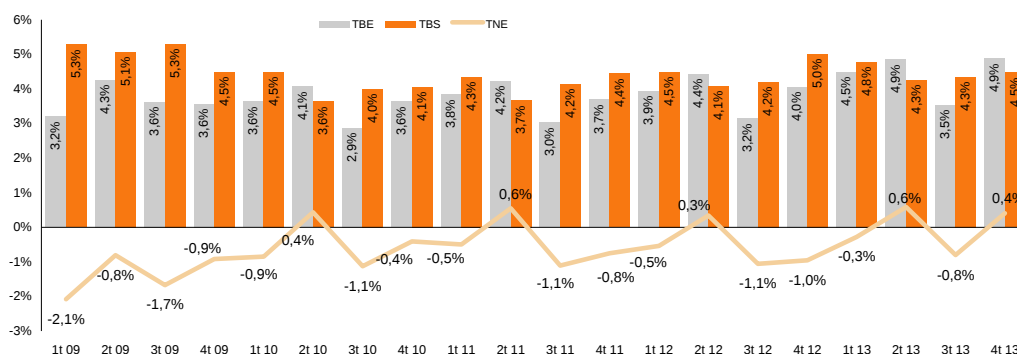
La diferència entre ambdues taxes determina la taxa neta d'entrada, que ha estat del 0,4%. Aquesta taxa supera la del trimestre precedent, però queda per sota de la registrada el quart trimestre de 2012 (0,6%).

En el quart trimestre de 2013, s'han donat d'alta a Catalunya més empreses que les que s'han donat de baixa (28.505 enfront de 26.140).

Gràfic 1

Catalunya – Evolució de la taxa bruta d'entrada (TBE), la taxa bruta de sortida (TBS) i la taxa neta d'entrada (TNE)

1r trim. 2009 – 4t trim. 2013

Font: Observatori d'Empresa i Ocupació a partir de dades de l'Idescat, l'INE i el MEYSS (veure annex metodològic)

La suma de les taxes brutes d'entrada i de sortida dona lloc al percentatge de rotació empresarial. Aquesta variable proporciona informació sobre el volum dels fluxos que determinen la taxa neta d'entrada. Un percentatge més elevat és indicatiu d'un major dinamisme pel que fa a creació i/o desaparició d'empreses.

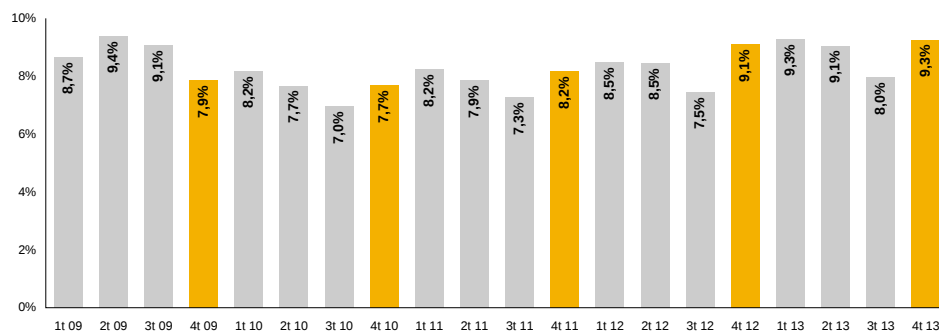
El percentatge de rotació empresarial del quart trimestre de 2013 s'ha situat en el 9,3%, valor força elevat en comparació amb els quarts trimestres dels anys anteriors.

¹ Empreses que no estaven actives en el trimestre anterior però si que ho estaven en algun dels vuit trimestres precedents.

Gràfic 2

Catalunya – Evolució de la rotació empresarial

1r trim. 2009 – 4t trim. 2013

Font: Observatori d'Empresa i Ocupació a partir de dades de l'Idescat, l'INE i el MEYSS (veure annex metodològic)

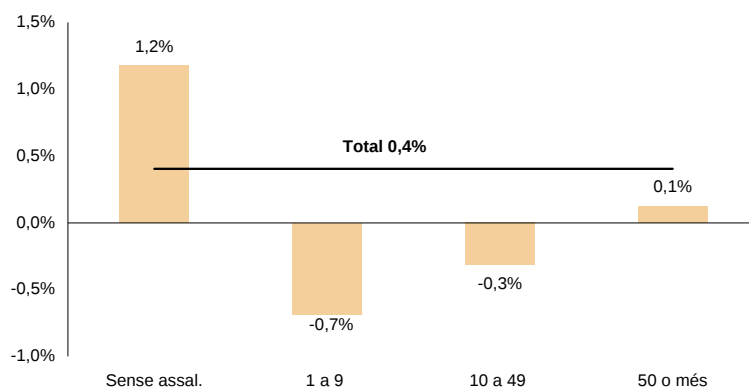
2.1 Per nombre d'assalariats

Per dimensió de la plantilla, la taxa neta d'entrada és positiva en les empreses sense assalariats (1,2%) o amb 50 o més treballadors (0,1%) mentre que les empreses que tenen entre 1 i 9 treballadors i les que tenen entre 10 i 49, presenten taxes negatives (-0,7% i -0,3%, respectivament).

Gràfic 3

Catalunya – Taxa neta d'entrada (TNE) per nombre d'assalariats

4t trimestre de 2013

La taxa neta d'entrada és positiva en les empreses sense assalariats i les que tenen 50 o més treballadors.

Font: Observatori d'Empresa i Ocupació a partir de dades de l'Idescat, l'INE i el MEYSS (veure annex metodològic)

Pel que fa a la rotació empresarial, la més elevada correspon a les empreses amb menor plantilla: 9,5% en les empreses sense assalariats i 9,9% en les que tenen entre 1 i 9 assalariats.

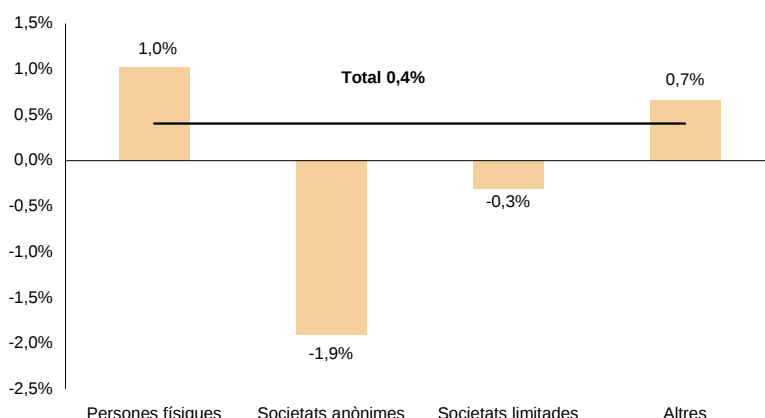
2.2 Per forma jurídica

Per forma jurídica, només les persones físiques presenten una taxa neta d'entrada positiva (1,0%). En l'altre extrem, les societats anònimes són les que presenten la taxa neta d'entrada més negativa (-1,9%).

Gràfic 4

Catalunya – Taxa neta d'entrada (TNE) per forma jurídica

4t trimestre de 2013

Les persones físiques presenten una taxa neta d'entrada positiva mentre que les societats anònimes i les limitades presenten taxes negatives.

Font: Observatori d'Empresa i Ocupació a partir de dades de l'Idescat, l'INE i el MEYSS (veure annex metodològic)

El percentatge de rotació empresarial també és més elevat en el cas de les persones físiques (9,4%) i les societats limitades (9%), atès que en aquests casos les taxes brutes d'entrada i sortida són força elevades; a les societats anònimes el percentatge de rotació empresarial és inferior (3,3%).

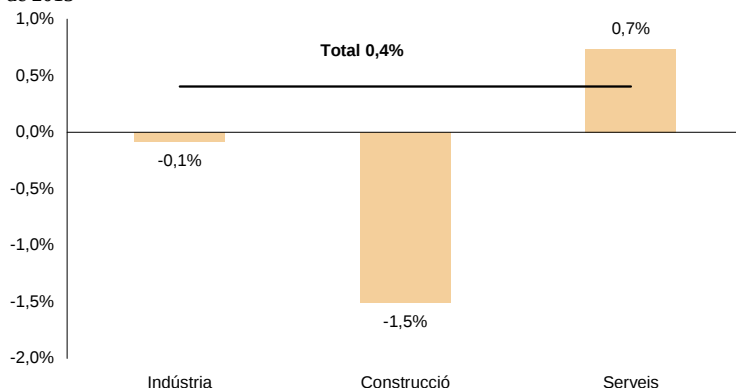
2.3 Per sector econòmic

Per sectors econòmics, les taxes han estat negatives a la indústria (-0,1%) i sobretot a la construcció (-1,5%). Els serveis, en canvi, han presentat una taxa neta d'entrada positiva (0,7%).

Gràfic 5

Catalunya – Taxa neta d'entrada (TNE) per sector econòmic

4t trimestre de 2013

Només els serveis presenten una taxa neta d'entrada positiva.

Font: Observatori d'Empresa i Ocupació, a partir de dades de l'Idescat, l'INE i el MEYSS (veure annex metodològic)

Pel que fa al percentatge de rotació empresarial, ha estat més elevat a la construcció (11%), que presenta una elevada taxa bruta d'entrada (4,9%) però sobretot, de sortida (6,4%). El sector amb menor percentatge de rotació empresarial és la indústria (5,8%).

Taula 1

Catalunya – Resum de resultats dels indicadors d'estructura i demografia empresarial

4t trimestre de 2013

	Empreses (1)	Altes pures (2)	Reactivac. (2)	Baixes (2)	Taxa bruta entrada (2)	Taxa bruta sortida (2)	Taxa neta entrada (2)	Rotació d'empreses (2)
Segons nombre d'assalariats								
Sense assalariats	322.783	12.454	5.045	13.561	5,2%	4,1%	1,2%	9,5%
1 a 9 assal.	236.266	7.259	3.461	12.226	4,9%	5,6%	-0,7%	9,9%
10 a 49 assal.	24.295	166	74	316	1,0%	1,3%	-0,3%	2,3%
50 o més assalariats	7.285	39	7	37	0,6%	0,5%	0,1%	1,1%
Segons forma jurídica								
Persones físiques	286.791	10.865	4.179	12.068	5,2%	4,2%	1,0%	9,4%
Societats anònimes	24.228	95	50	593	0,6%	2,5%	-1,9%	3,3%
Societats limitades	211.849	6.387	2.760	9.765	4,5%	4,8%	-0,3%	9,0%
Altres	67.761	2.571	1.598	3.714	6,1%	5,4%	0,7%	11,6%
Segons sector econòmic								
Indústria	38.962	817	272	1.123	2,8%	2,9%	-0,1%	5,8%
Construcció	78.180	1.981	1.612	4.689	4,9%	6,4%	-1,5%	11,3%
Serveis	473.487	17.120	6.703	20.328	5,0%	4,3%	0,7%	9,2%
Total	590.629	19.918	8.587	26.140	4,9%	4,5%	0,4%	9,3%

(1) Font: Idescat, a partir del Directori central d'empreses (DIRCE) de l'INE. Referència temporal 1 de gener de 2013

(2) Font: Observatori d'Empresa i Ocupació a partir de dades de l'Idescat, l'INE i el MEYSS (veure annex metodològic)

4. Annex metodològic

a) Introducció i objectius

L'Institut Nacional d'Estadística (INE) recopila i sistematitza en el Directori central d'empreses (DIRCE) informació bàsica (identificació, localització en el territori i classificació per dimensió i sector d'activitat econòmica) de les empreses i establiments ubicats en el territori espanyol, a partir de fonts administratives i fitxers estadístics, complementats amb informació procedent d'operacions de l'INE. En el DIRCE es registren dos tipus d'unitats: empreses i locals o establiments. D'altra banda, i pel conjunt d'Espanya, també es proporciona informació del que s'anomena moviments DIRCE, que correspon a altes, permanències i baixes d'empreses, és a dir, indicadors de demografia empresarial d'àmbit estatal.

Per la seva part, Idescat, a partir de les dades del DIRCE, dóna, per a Catalunya, informació per establiments (concepte anàleg al local del DIRCE) i empreses que tenen algun establiment a Catalunya, així com empreses amb seu social a Catalunya. Aquesta informació es proporciona per activitat econòmica, estrat d'assalariats i en el cas d'empreses, a més, per condició jurídica.

No es disposa, però, d'informació sobre demografia empresarial per a Catalunya.

Quant a les dates de la informació, les dades del DIRCE i també d'Idescat són anuals i es refereixen a 1 de gener d'aquell any. Aquesta informació es publica el tercer o quart trimestre de l'any.

El DIRCE es nodreix principalment de:

- Fonts d'origen tributari: impost d'activitats econòmiques (IAE), retencions sobre rendes del treball personal (RTP), impost sobre el valor afegit (IVA), impost de societats (IS) i impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF).
- Fonts d'origen social: comptes de cotització de la Seguretat Social i dels treballadors autònoms.
- Fonts d'origen jurídic: registre mercantil i d'empreses públiques de la Intervenció general de l'Estat.
- D'altres fonts d'operacions estadístiques corrents.

Des del punt de vista de l'activitat econòmica, el DIRCE no inclou les divisions de la CCAE-09 següents: 01-03 (Agricultura, ramaderia i pesca), 84 (Administració pública, defensa i Seguretat Social obligatòria) i 97-99 (Activitats de les llars i organismes extraterritorials).

Des del Departament d'Empresa i Ocupació es va proposar omplir aquest buit existent en les dades de demografia empresarial. A partir de les dades trimestrals de comptes de cotització del règim general de la Seguretat Social a Catalunya (RGSS) i de les afiliacions al règim especial de treballadors autònoms (RETA) i mitjançant els processos que es descriuen més endavant, es calculen uns indicadors rellevants de demografia empresarial, que permeten avançar l'evolució de l'activitat empresarial catalana en tan no es publiquin per part d'Idescat les dades anuals d'estructura d'empreses a Catalunya. Així mateix, una vegada que Idescat publiqui les dades anuals es portaran a terme els processos adients per tal d'ajustar els resultats.

En aquesta publicació es presenten els indicadors següents: altes (distingint entre altes pures i altes per reactivació), baixes, taxa bruta d'entrada, taxa bruta de sortida, taxa neta d'entrada i rotació.

b) Definicions

L'estructura empresarial d'una àrea econòmica/geogràfica s'obté a partir del recompte del nombre d'empreses que tenen activitat en aquella àrea o bé que tenen la seu social en aquella àrea.

El que es pretén aproximar és com evoluciona el nombre d'empreses que tenen activitat a Catalunya de trimestre a trimestre.

Per tant, s'utilitzarà el trimestre t com a període de referència per a cadascun dels conceptes.

Habitualment els indicadors d'estructura i demografia empresarial es calculen anualment, per la qual cosa fem una adaptació de les definicions de demografia empresarial a la periodicitat trimestral.

- **Altes del trimestre t:** empreses que no estaven actives en el trimestre (t-1) però sí que apareixen com actives en el trimestre t.

Les altes poden ser de dos tipus:

- **Altes pures del trimestre t:** empreses que no estaven actives en el trimestre (t-1) però sí apareixen com actives en el trimestre t, i que, a més, no estaven actives en cap dels 8 trimestres anteriors.
- **Altes per reactivació del trimestre t:** empreses que no estaven actives en el trimestre (t-1) però sí apareixen com actives en el trimestre t i que, a més, han estat actives en algun dels 8 trimestres anteriors.
- **Baixes del trimestre t:** empreses que no estan actives en el trimestre t però sí apareixien com actives en el trimestre (t-1).
- **Taxa Bruta d'Entrada del trimestre t:** nombre d'altes d'empreses en el trimestre t, respecte el total d'empreses existents el trimestre anterior.
- **Taxa Bruta de Sortida del trimestre t:** nombre de baixes d'empreses d'aquell trimestre respecte del total d'empreses existents el trimestre anterior.
- **Taxa Neta d'Entrada:** diferència entre taxa bruta d'entrada i taxa bruta de sortida.
- **Rotació empresarial:** altes més baixes d'empreses en un trimestre en relació amb el total d'empreses existents en el trimestre.

c) Metodologia

Després d'assajar diverses metodologies, s'ha decidit emprar la metodologia Bottom-up. Aquesta metodologia consisteix en obtenir un pes a nivell sectorial i per cada variable de tabulació del nombre d'empreses oficials segons l'Idescat sobre el nombre d'empreses calculades a partir dels registres de la SS. Les variables de tabulació són la grandària de l'empresa i la forma jurídica.

Una vegada obtingut aquest pes, s'aplica aquesta proporció al nombre d'empreses calculades a partir dels registres de la SS dels períodes següents per tal d'obtenir una aproximació al nombre d'empreses de cada sector i variable de tabulació.

Posteriorment s'agreguen els resultats sectorials per obtenir els totals.

Aquesta metodologia s'ha escollit a partir de l'anàlisi realitzada per als períodes per als quals ja es coneix el nombre d'empreses. S'ha pogut, així, mesurar els errors relatius obtinguts, ex-ante, per comparació entre els valors estimats i els valors reals observats.

Val a dir que, a causa de les limitacions que tenen les dades de la Seguretat Social, es poden produir biaixos, que s'analitzen període a període. Per exemple, les Societats que tenen activitat però no tenen treballadors assalariats que en depenen no queden cobertes adequadament, però, en canvi, es sobreestima el nombre de treballadors autònoms i, per tant, el nombre d'empreses individuals. A mesura que es disposi de més informació es podran millorar les estimacions.

d) Processos

1. A partir dels registres de la Seguretat Social, per cada trimestre es fa una comptabilització d'empreses, altes (altes pures i reactivacions) i baixes, segons sectors d'activitat econòmica, forma jurídica i grandària.

2. Càlcul dels factors de correcció

Les dades oficials d'empresa d'un any N, es publiquen habitualment durant el segon semestre d'aquell any. És en aquest moment en què es poden calcular els pesos o factors de correcció de l'any i que seran d'aplicació per tots els trimestres següents fins que no es tornin a publicar les dades oficials d'empreses de l'any següent.

Com que les dades d'empresa del DIRCE estan referides a l'1 de gener de l'any N, es defineix

$$\text{Pes}_{ijN} = \text{Idescat}_{ijN} / \text{Empreses SS}_{ij \text{ ivtrimestre } N-1}$$

Fins que no es publiquen aquestes dades s'hauran emprat els pesos de l'any anterior (habitualment per als trimestres 1r, 2n, i 3r trimestre d'un any i 4t trimestre de l'any anterior). Les estimacions que haurem obtingut amb aquests pesos de l'any N-1 seran les primeres estimacions o estimacions provisionals.

Un cop es disposi dels pesos de l'any N, es pot procedir a calcular les segones estimacions o estimacions definitives.

Per tant, en funció del moment en què es publiquen els butlletins de demografia empresarial i del moment en què Idescat publica les dades d'estructura anual, les estimacions poden ser provisionals o definitives.

3. Les estimacions del nombre d'empreses, altes pures, reactivacions i baixes s'obtenen multiplicant cada un dels pesos pels valors indicats en el punt 1

$$\text{Estimació (Empreses}_{ij\ t}) = \text{Pes}_{ij\ N} * \text{EmpresesSS}_{ij\ t}$$

$$\text{Estimació (Altes}_{ij\ t}) = \text{Pes}_{ij\ N} * \text{AltesSS}_{ij\ t}$$

$$\text{Estimació (Reactivacions}_{ij\ t}) = \text{Pes}_{ij\ N} * \text{ReactivacionsSS}_{ij\ t}$$

$$\text{Estimació (Baixes}_{ij\ t}) = \text{Pes}_{ij\ N} * \text{BaixesSS}_{ij\ t}$$